

การส่งเสริมศิลปะการแสดงกลองปู่จาของชุมชน รอบกว๊านพะเยาอย่างมีส่วนร่วม

บทความวิจัย

รัตนะ ตาแปง* นุชนาฏ ดีเจริญ นคร คำร้อง ธนพงศ์ เต็ดแก้ว และ อัญญาวุธ พลอยเขียว

วันที่รับบทความ:

11 ตุลาคม 2562

วันแก้ไขบทความ:

21 มกราคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ:

27 มกราคม 2563

สาขาวิชาศิลปะการแสดง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000

*ผู้เขียนหลัก อีเมล: kaewjengsaomai@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ บ้าน วัด โรงเรียน ในตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์คือ 1) ศึกษาศิลปะการแสดงของชุมชนรอบกว๊านพะเยา 2) ถอดบทเรียนการตีกลองปู่จาและถ่ายทอดต่อกสู่เยาวชน และ 3) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ให้ข้อมูลคือ นักแสดงด้านการตีกลองปู่จา ผู้อุปถัมภ์ศิลปะการแสดงกลองปู่จา กิจกรรมที่ดำเนินการมีดังนี้ 1) จัดเวทีประชาคมเพื่อให้ทราบความต้องการของชุมชน ร่วมวางแผนการทำงาน ร่วมดำเนินงานถอดบทเรียน จัดการองค์ความรู้การบันทึกโน้ตกลองบันทึกวิธีตีทักซ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ภายใต้การดูแลของปราชญ์ชุมชนการตีกลองปู่จา และมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดการแสดงกลองปู่จา ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน วัดต๋อนใต้ โรงเรียนพากกวีานวิทยาคม 2) ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านพัฒนาการของการแสดงกลองปู่จา ความสำคัญของกลองปู่จาต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านศิลปะการแสดง 3) ติดตามผลของการถ่ายทอดนวัตกรรมการตีกลองปู่จาให้กับนักแสดงรอบกว๊านพะเยาและจังหวัดพะเยา และ 4) ผลักดันกลุ่มเครือข่ายกลองปู่จาในจังหวัดพะเยา เพื่อสร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ ทำให้หน่วยงานของชุมชน และองค์กรภาครัฐ เห็นความสำคัญของกลองปู่จา ผลที่เกิดขึ้นคือ การจัดแสดงกลองปู่จาในงานเทศกาลสำคัญของจังหวัดพะเยาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นการให้รางวัลทางสังคมเพื่อสนับสนุนศิลปะการแสดงกลองปู่จาและกลองล้านนาของจังหวัดพะเยา

คำสำคัญ:

จังหวัดพะเยา
กว๊านพะเยา
กลองปู่จา
การมีส่วนร่วม
ศิลปะการแสดง

Promoting the Participation of Bucha Drum Performing Arts of the Kwan Phayao Community

Research Article

Rattana Tapang*, Nuchanart Deecharoen, Nakhon Khamrong, Tanapong Dedkaew
and Ausadawut Ploykhiew

Received:

11 October 2019

Received in revised form:

21 January 2020

Accepted:

27 January 2020

Department of Fine Arts, School of Architecture and Fine Arts, University of Phayao, Muang District, Phayao Province, 56000 Thailand

*Corresponding author's E-mail: kaewjerngsaomai@gmail.com

Abstract

This participatory research comprised the home, temple and school networks in Bantoon sub-district, Muang district, Phayao province aims to 1) study cultural performing art renovation process, 2) disseminate the knowledge to the youth, and 3) promote participatory network in the community. The research participants included local Bucha Drum performers and patrons, who provided background information. The researchers arranged a community conference to recognize community needs, collaborate in planning, identify the learned lessons, organize the drum rhythm records, record videos, and disseminate the knowledge. To ensure the authenticity regarding the Bucha Drum performance, the Bucha drummer master co-supervised the complete study process. The collaborative project, among the Bantoon sub-district, Bantoon temple, Bantoon sub-district Administrative officer, Fakkawan Wittayakom School, focused on connecting the youth with the local culture within the Bucha drum show. Qualitative data analysis identified directions for performance development and the importance of the Bucha drum for youth development. The follow-up stage considered the Bucha drum performance knowledge transfer and community art promotion, resulting in higher interest for wider community activities. In conclusion, the researching findings and applications enhanced tourism in the Phayao province, community development, and increased youth participation featuring the Bucha drum performance.

Keywords:

Phayao province,
Kwan Phayao,
Bucha drum,
Participation,
Performing arts

บทนำ

กลองปู้จา หรือกลองปู้ชา คือกลองสองหน้าขนาดใหญ่ นิยมสร้างไว้ในวัด ใช้ตีเพื่อเป็นพุทธบูชาเป็นหลักและตีบอกสัญญาณ ประกอบพิธีกรรมและเป็นคีริมงคล (Pooja Drum, 2018) ลักษณะของกลองปู้จาเป็นกลองชุด ประกอบด้วยกลองสองหน้า ขนาดใหญ่ ซึ่งหน้ากลองด้วยหนังวัว มีหมุดตอกยึดหนังกลอง โดยรอบ หน้ากว้างประมาณ 2.25 เมตร ตัวกลองทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้ประดู่ ไม้เต็งรัง ไม้สัก ไม้แดง เป็นต้น จึงเรียกกลองดังกล่าวว่า “กลองแม่ หรือ กลองทั้ง” (อ่านว่าองตั้ง) เมื่อตีกลองจะมีเสียงดังไปไกลในรัศมีโดยรอบ ซึ่งเสียงดังเบาจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของไม้ทำกลอง หนังกลอง และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ นอกจากกลองใหญ่แล้วยังมีกลองเล็กอีก 1-3 ใบ (ส่วนใหญ่มี 3 ใบ) มีทั้งกลองสองหน้าและหน้าเดียว ซึ่งด้วยหนังและหมุดตอกโดยรอบ แต่ละใบมีหน้ากว้างประมาณ 25-50 เซนติเมตร มีทั้งขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ไล่ลำดับกันไป ใช้ตีขัดจังหวะกับกลองใหญ่ ขณะตีจะมีเสียงดัง “ตึบ ๆ” จึงเรียกชื่อตามเสียงว่า “กลองลูกตึบ”

กลองปู้จามีบทบาททั้งในเชิงสัญญาณและเชิงวัฒนธรรม ซึ่งบทบาทในเชิงสัญญาณ คือการตีบอกแจ้งข่าวในชุมชน เช่น การตีระบำธรรมดา จะมีจังหวะเป็นรหัสดังนี้ การตีจากซ้ายไปเร็ว เป็นการเรียกประชุม ตีเป็นคู่ ๆ แสดงว่ามีข้าศึกประชิดเมืองให้เตรียมตัวรับสถานการณ์ หรือตีรัวเร่งเร็วแสดงว่าเกิดเหตุด่วนเหตุร้ายกะทันหัน เป็นต้น

บทบาทเชิงวัฒนธรรม คือการตีบอกสัญญาณที่มีมิติแห่งความเชื่อ เช่น การตีระบำเข้าห้องและฉาบในวันโกน เป็นสัญญาณบอกคนและเป็นการบอกเหล่าวิญญาณของมนุษย์ในภพภูมิต่าง ๆ มารับกุศลผลบุญ รวมถึงเหล่าเทพดา อินทร์ พรหม ยมราช มาอนุโมทนาในวันขึ้นสิบห้าค่ำ ในวันพระมีการตีทั้งก่อนและหลังการแสดงพระธรรมเทศนา ตลอดจนหลังสวดมนต์เย็น นอกจากนี้ยังเป็นการตีเพื่อเป็นพุทธบูชา และเมื่อบ้านเมืองไม่สงบสุข เช่น เกิดศึกสงคราม ทุพภิกขภัยหรือโรคภัยก็จะตีระบำเข้าห้องกับฉาบในการระบำสะบัดชัย เพื่อขับไล่สิ่งเลวร้ายและสร้างความเป็นคีริมงคลอีกทางหนึ่ง ในส่วนของการตีระบำพาดแล้วจะนิยมตีเมื่อมีงานบุญของวัด เช่น งานทานสลากภัต เพื่อประคองสมโภช หรือตีเพื่อเป็นสัญญาณบอกวิญญาณและเทวดา รวมถึงตีเพื่อเป็นพุทธบูชาตามความเชื่อ

สถานการณ์ที่เป็นอยู่เดิม

จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่แยกออกมาจากจังหวัดเชียงรายเมื่อปี พ.ศ. 2520 แม้ว่าจะเป็นจังหวัดที่เกิดขึ้นในระยะเวลายาวนาน แต่พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของพะเยามีมานานกว่า 700 ปี ซึ่งแบ่งพื้นที่ออกเป็น 7 อำเภอ ในแต่ละอำเภอมีสถิตะการแสดงและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันตามกลุ่มชาติพันธุ์ในแต่ละพื้นที่

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน (Ban Toon Subdistrict Administrative Organization, 2016) แบ่งเขตการปกครอง เป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านต๋อนใต้ หมู่ที่ 2 บ้านต๋อนกลาง หมู่ที่ 3 บ้านต๋อนกลาง หมู่ที่ 4 บ้านบัว หมู่ที่ 5 บ้านห้วยหม้อ หมู่ที่ 6 บ้านห้วยลึก หมู่ที่ 7 บ้านต๋อนใต้ หมู่ที่ 8 บ้านสันกว๊าน หมู่ที่ 9 บ้านเหล่า หมู่ที่ 10 บ้านทุ่งกิว หมู่ที่ 11 บ้านห้วยลึก มีสถานที่ท่องเที่ยว คือ ท่าเรือโบราณ อ่างเก็บน้ำห้วยต๋อน วัดต๋อนใต้ พระธาตุคอกยโตน คอยหลวง และน้ำตกห้วยแม่ต๋อน เป็นหมู่บ้านที่มีแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เพียงพอและน่าสนใจ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และจุดเด่นของตำบลบ้านต๋อนคือ มีหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ ปี พ.ศ. 2551 คือ บ้านดอกบัว ซึ่งส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนในตำบลให้อยู่อย่างพอเพียงและมีรายได้ สันับสนุนเลี้ยงดูครอบครัว ประชาชนจึงสามารถส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของตำบลได้ โดยมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมคือ ปรากฏชุมชนผู้มีความรู้ด้านศิลปะการแสดง ในแขนงดนตรีและนาฏศิลป์ แต่เนื่องจากขาดการเชื่อมโยงกับเยาวชน ทำให้การแสดงพื้นบ้านแบบดั้งเดิมไม่ได้รับความนิยมจากคนรุ่นหลัง และปรากฏชุมชนมีอายุมากถึง 80 ปี ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดให้กับเยาวชนได้ เช่น การตีกลองปู้จาที่กำลังจะสูญหายไป เนื่องจากแต่ละหมู่บ้านไม่ให้ความสำคัญและไม่ได้อุปการะใช้ตีเพื่อบอกเหตุต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ตั้งแต่มีการสื่อสารที่ทันสมัยและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการส่งเสริมศิลปะการแสดงในตำบลบ้านต๋อน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างปรากฏชุมชนเยาวชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยเข้าไปร่วมเป็นผู้ถอดบทเรียน และร่วมกันถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการตีกลองปู้จาให้กับกลุ่มเยาวชนในตำบลบ้านต๋อน และปรากฏชุมชนด้านศิลปะการแสดงในกลุ่มช่างฟ้อน และนักดนตรีพื้นบ้านล้านนา โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) **กลุ่มนักเรียนและเยาวชนผู้สนใจเข้าร่วมดำเนินโครงการวิจัย** โดยมีโรงเรียนพากแก้ววิทยาคมเป็นแกนนำในการจัดหาผู้เข้าร่วมโครงการ

2) **กลุ่มพระสงฆ์** โดยมีเจ้าคณะตำบลบ้านตุน เจ้าอาวาสวัดตุนใต้ พระลูกวัด เจ้าอาวาสวัดดอกบัว ร่วมกันอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ ส่งเสริมบุคลากรที่เป็นที่ศรัทธาในวัดของตน เข้าร่วมอบรมและเป็นวิทยากร

3) **กลุ่มผู้บริหาร** โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละหมู่บ้าน ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตุน ผู้อำนวยการโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในการลงพื้นที่ ส่งเสริมให้กลุ่มช่างพ่อนในแต่ละหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

กระบวนการที่ใช้ในการเปลี่ยนแปลง และการยอมรับของชุมชนเป้าหมาย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านศิลปะการแสดงของตำบลบ้านตุน โดยการสัมภาษณ์เจ้าคณะตำบลบ้านตุน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน ประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตุน และครูโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม จากนั้นนำเสนอแผนการดำเนินงาน เมื่อทุกภาคส่วนให้ความเห็นชอบจึงจัดเวทีประชาคมกลุ่มผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำด้านศิลปะการแสดง ประชาชนชุมชนด้านการพ่อนและดนตรี พร้อมขอความคิดเห็นและมติจากการประชาคมซึ่งศิลปะการแสดงที่ชุมชนต้องการพัฒนาคือ พ่อนฮึดสู้และการตีกลองปฐจา โดยการถอดบทเรียน จัดการองค์ความรู้ บันทึกทำรำ ทำนองเพลงกลอง เพื่อถ่ายทอดให้กับกลุ่มเยาวชนในการสืบต่อศิลปะการแสดงกลองปฐจา รวมถึงถ่ายทอดการพ่อนให้กับกลุ่มช่างพ่อนในตำบล และนำกลุ่มกลองพื้นบ้านออกแสดงในงานของตำบลและจังหวัด เพื่อสร้างรายได้ให้กับนักเรียนและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัย และนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุนและกลุ่มศิลปะการแสดง

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุนส่งเสริมเรื่องหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จึงทำให้ตำบลบ้านตุนเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวที่ศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวมีการศึกษาดูงานแล้วกลับและกลุ่มที่เข้าพักในบ้านพักโฮมสเตย์ กิจกรรมที่ใช้ต้อนรับนักท่องเที่ยว คือ การแสดงของชุมชนร่วมกับการรับประทานอาหารพื้นบ้าน การแสดงประกอบด้วยกลุ่มนักแสดงผู้หญิง เป็นการแสดงพ่อนเล็บ พ่อนสาวไหม กลุ่มนักแสดงผู้ชาย ได้แก่ การตีกลองสะบัดชัย โดยกลุ่มนักเรียน

ของตำบลบ้านตุน สังกัดโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม ซึ่งได้รับการอบรมการตีกลองสะบัดชัยจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน และสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตุน ซึ่งมีภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงของกลุ่มช่างพ่อนในตำบล โดยกลุ่มแม่บ้านของ 7 หมู่บ้าน รวมทั้งกลุ่มเยาวชนในโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม

สำหรับการตีกลองปฐจาพบว่า ตำบลบ้านตุนมีประชาชนชุมชนด้านการตีกลองปฐจา แต่ยังไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้การแสดงให้กับกลุ่มนักเรียนและเยาวชนในตำบลบ้านตุน ผู้วิจัยจึงปรึกษาและประสานงานกับประธานสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตุน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน และครูโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม เนื่องจากเป็นผู้ดูแลฝึกฝนศิลปะการแสดงให้กับกลุ่มเยาวชนในตำบลบ้านตุน เพื่อสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน

การเลือกกลุ่มการแสดงที่จะนำมาพัฒนาด้านการพ่อนเล็บหรือพ่อนฮึดสู้ และกลองปฐจา ตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำเสนอต่อกลุ่มช่างพ่อนและนักดนตรี สภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตุน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน (ภาพที่ 1) บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นวิทยากรในการถ่ายทอด คือ นายแก้ว บุญเลิศ ประชาชนชุมชนการตีกลองปฐจาจากบ้านห้วยลึก ตำบลบ้านตุน และนายสวาท ฟองใส ประชาชนชุมชนการตีกลองปฐจา วัดบ้านตุนใต้ ตำบลบ้านตุน เพื่อถ่ายทอดให้กับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชุมชนมุกดอง โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม เนื่องจากมีนักแสดงกลองสะบัดชัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ด้านการท่องเที่ยวของตำบล และนักเรียนสามารถนำไปแสดงเพื่อเป็นรายได้ระหว่างเรียนร่วมกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของตำบลได้

วิทยากรในการถ่ายทอดการตีกลองปฐจาทั้งสองท่านไม่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้การตีกลองปฐจาให้กับกลุ่มผู้เรียนได้ เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นด้วยการฟังเสียงและทำตาม ในระหว่างที่บวชเป็นสามเณร ซึ่งปัจจุบันทั้ง 2 ท่าน อายุเกิน 80 ปีแล้ว แต่การสอนการตีกลองปฐจาต้องดำเนินการถ่ายทอดให้กับผู้เรียนในเวลาจำกัด เพื่อให้สามารถนำไปบูรณาการกับการแสดงชุดอื่นได้

ดังนั้น ผู้วิจัยปรับกระบวนการดำเนินงานด้านศิลปะการแสดง โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่าง และรับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการตีกลองปฐจา ทำนองเพลงกลองปฐจา จากนายแก้ว บุญเลิศ และ นายสวาท ฟองใส แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับกลุ่มนักเรียนชุมชนมุกดองโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม เพื่อนำมาปรับปรุงเป็นการแสดงกลองปฐจาของตำบลบ้านตุน ในทำนองเพลง “ปฐจาหรือจังหวะแห่” และทำนองเพลง “สะบัดชัย”

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้การตีกลองปู่จา

1) สร้างความเข้าใจสำหรับกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักเรียนโรงเรียนพากกวีานวิทยาคม ใช้วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้การตีกลองโดยให้ปราชญ์ชุมชนต้นแบบเป็นคนถ่ายทอดให้กับผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยเป็นผู้ถอดองค์ความรู้และ

ปรับกระบวนการสอนภายใต้การดูแลของปราชญ์ชุมชนต้นแบบ (ภาพที่ 2)

2) สร้างความเข้าใจกับปราชญ์ชุมชนต้นแบบในการถ่ายทอด โดยถ่ายทอดครั้งละ 1 ท่อนเพลง และผู้วิจัยถอดบทเรียนแล้วตรวจสอบกับปราชญ์ชุมชนว่าทำนองเพลงที่ถอดบทเรียนออกนั้นถูกต้องหรือไม่

ภาพที่ 1 การประชาคมกลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มนักแสดง ในตำบลบ้านต๋อน

ภาพที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้การตีกลองปู่จาจากปราชญ์ชุมชนและผู้วิจัย

3) ผู้วิจัยเป็นผู้ถอดบทเรียนด้วยระบบโน้ตเพลงไทย

โดยใช้ตัวเลขเป็นตัวกำหนดเสียง “1 – 4” ตามจำนวนกลองสะบัดชัยจากกลองใบเล็กที่สุดมายังกลองใบใหญ่ที่สุด ถอดเสียงเครื่องดนตรีประกอบ โหม่ง กำหนดเสียงเป็นตัวอักษร “ม” ถอดเสียงของฉาบ กำหนดเสียงเป็นตัวอักษร “ฉ” ถอดเสียงของไม้แซะ กำหนดเสียงเป็นตัวอักษร “ซ” และถอดเสียงของฆ้องอูย กำหนดเสียงเป็นตัวอักษร “อ” จากนั้นออกแบบตารางโน้ตเพลงตามระบบโน้ตเพลงไทย บรรทัดละ 8 ห้อง ห้องละ 4 จังหวะ

4) ถ่ายทอดให้กับกลุ่มเป้าหมาย

ภายใต้การดูแลของปราชญ์ชุมชน ครูผู้ควบคุม เมื่อทำนองเพลงไม่ถูกต้องก็สามารถปรับแก้กันได้ทันที

5) ออกแบบการแสดงแบบบูรณาการ

ร่วมกับกลองสะบัดชัย พิธีบนแบบพื้นบ้าน

6) บันทึกภาพเคลื่อนไหวและเสียงการตีกลองปู้จา

เป็นฐานข้อมูลของตำบลและใช้สำหรับการทบทวนความรู้

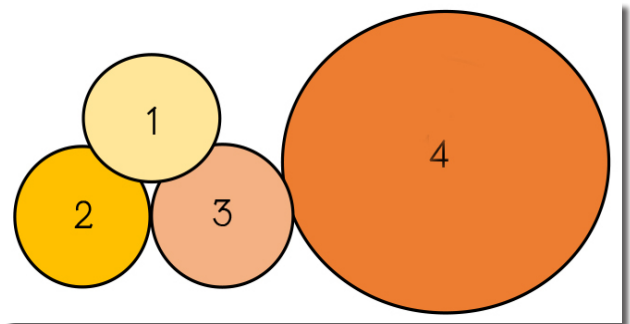
ผู้วิจัยใช้หลักองค์ประกอบของเสียง ได้แก่ เสียง จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน การตีจังหวะ คุณภาพของเสียง หรือลักษณะเฉพาะของเสียงแต่ละเสียง ได้แก่ เสียงฉาบ เป็นเสียงที่มีความแหลมและกังวาน เสียงโหม่ง เป็นเสียงที่ตั้งอย่างสม่ำเสมอ กลอง เป็นเสียงที่มีความนุ่ม ความแข็ง ความแหลม และความทุ้มอยู่ในตัว มีความต่างของเสียงเมื่อกระทบกับวัสดุที่ใช้ตี ได้แก่ ไม้กลองที่ทำจากนวมหรือผ้า ไม้กลองที่เป็นท่อนไม้หน้าสาม ไม้กลองที่เป็นไม้แซะหรือตัวกำกับจังหวะแทนโหม่ง คุณสมบัติของเสียงอุปกรณ์แต่ละชนิดสามารถนำมาประสานเสียงร่วมกันให้เกิดทำนองที่ไพเราะได้

จังหวะ ใช้ในการกำหนดเพลงกลองหรือการประสานเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละประเภทในวงกลอง ในจังหวะรัว สามารถรัวได้ทั้งเสียงเบา เสียงดัง หรือรัวด้วยความเร็วได้ โดยโหม่งจะต้องมีจังหวะกลองที่สม่ำเสมอคงที่ในทุกเพลง ผู้แสดงต้องตีให้แม่นยำ ไม่หลงเสียง หรือเพี้ยนจากจังหวะเดิม ฉาบเป็นเครื่องดนตรีที่คุมจังหวะร่วมกับโหม่ง กลองมีหน้าที่ตีให้จังหวะได้ทุกรูปแบบ แต่ต้องสามารถขึ้นและลงได้ในทุกห้องเพลง สามารถตีช้า ตีเร็ว ตีตรงข้ามกับจังหวะฉาบและโหม่ง หรือตีให้สอดคล้องในวงกลองได้

ทำนองเพลง เน้นการตีกลองแบบกลองปู้จาที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แต่วิธีการเรียนและถ่ายทอดต้องเรียนจังหวะเพลงของ กลอง ฉาบ โหม่ง ให้เข้าใจ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของเครื่องดนตรีในวงกลองปู้จา

จากการศึกษาแบบมีส่วนร่วมพบว่า จังหวะปู้จา หรือจังหวะแห่ การบรรเลงเพลงกลองประกอบ ฆ้อง ฉาบ เป็นการ

บรรเลงเพลงในลักษณะจังหวะที่ช้า เน้นความไพเราะของกลองที่บรรเลงประกอบกับเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉาบและฆ้อง ทำนองเพลงที่บรรเลง ได้แก่ ทำนองล่องน่าน จังหวะสะบัดชัยเป็นจังหวะที่ตีเพื่อให้เกิดความเร้าใจ ผู้วิจัยจึงได้ถอดบทเรียนในการตีกลองปู้จาและนำมาเขียนเป็นแผนภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ดังภาพที่ 3 (Tapang, 2018) และตารางที่ 1 แสดงตัวอย่างการตีกลองปู้จาทำนองเพลงปู้จาของตำบลบ้านตุ่น (Tapang, 2018)

ภาพที่ 3 ภาพตัวอย่างตำแหน่งและการตีกลองปู้จา ตำบลบ้านตุ่น

คำอธิบายรูปภาพ

- 1 แทนกลองใบเล็กที่ 1
- 2 แทนกลองใบเล็กที่ 2
- 3 แทนกลองใบเล็กที่ 3
- 4 แทนกลองใบใหญ่

ตัว ฉ แทนอุปกรณ์ ฉาบ เสียง แซ่

ตัว ม แทนอุปกรณ์ ฆ้อง เสียง โหม่ง

ตัว ซ แทนอุปกรณ์ไม้แซะ เสียง ต้ม ซึ่งจะต้องมีนักแสดงกลองอีก 1 คน เป็นผู้ต้อนอยู่ด้านข้างกลองหมายเลข 4

ตัว อ แทนอุปกรณ์ ฆ้องอูย เสียง อูย

การขีดเส้นใต้ ตัวโน้ต คือการรวบจังหวะให้เป็น 1 จังหวะ

ทำนองเพลงกลองปี่จ่า ทำนองเพลงแห่ หรือ ฟาดแล้ของ ตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากองค์ความรู้ของ นายแก้ว บุญเลิศ และ นายสวาท ฟองใส ซึ่งใช้การตีกลองใน จังหวะยกของไม้แฉะ ดังตารางที่ 2 (Tapang, 2018)

ความรู้หรือความเชี่ยวชาญที่ใช้

ด้วยสภาวะการณ์ในปัจจุบัน การตีกลองปี่จ่าไม่ได้รับความนิยมในการแสดง เนื่องจากขาดการถ่ายทอดการตีจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการตีกลองในมิติทางสังคม และความเชื่อ จึงเป็นสาเหตุของการขาดการสืบทอดการตีกลอง ปี่จ่า จากรุ่นสู่รุ่น การถอดองค์ความรู้แล้วนำมาถ่ายทอดให้กับ ผู้เรียนเป็นสิ่งที่ยังมีการศึกษาและทดลองในการดำเนินงานด้าน ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอย่างต่อเนื่อง การศึกษาประสิทธิภาพ กระบวนการถ่ายทอดการขับซอพื้นเมืองให้กับเยาวชนพื้นที่ ตำบลดงมะคะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย (Thongkham, 2018) เป็นกระบวนการถอดองค์ความรู้ของ ประชาชนชุมชนที่มีความ สามารถด้านการขับซอ ร่วมกับนักวิชาการในการจัดทำแบบ ทดสอบ เพื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับ

กลุ่มผู้เรียน จากนั้นมีการทดสอบกระบวนการดังกล่าวซึ่งทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้านการขับซอ ภาษา ฉันทลักษณ์ สู่กลุ่ม เป้าหมาย ให้รู้จักคุณค่า เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ของชุมชน นำไปเป็นเครื่องมือในการต่อยอดให้เกิดการเรียนรู้กับ ชุมชน กระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ในจังหวัดสงขลา (Promthep et al., 2017) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ แบบแผนวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้หนึ่งตระกูล และผู้รับการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้น ท่ามกลางสภาพสังคมปัจจุบัน ทำให้พบรูปแบบการแสดงหนึ่งตระกูล ประกอบด้วย รูปแบบการแสดงที่แบ่งตามวัตถุประสงค์ของการ แสดง ได้แก่ การแสดงหนึ่งแบบชั้นครูและแสดงหนึ่งแบบตลาด ซึ่งเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิง และค้นพบรูปแบบการแสดง ที่เป็นการแสดงโดยมีบทวรรณกรรมการแสดงดังกล่าว มีการ สร้างตัวละครตามลักษณะท้องเรื่อง นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญ ของการสร้างสรรคการแสดงขึ้นใหม่ตามบริบทของสังคม และมีรูปแบบการถ่ายทอดโดยการรับการถ่ายทอดจากครูผู้มีความเชี่ยวชาญ

การศึกษาด้วยตัวเอง และการสร้างความร่วมมือกับ หน่วยงานหรือองค์กร เพื่อสร้างเครือข่ายในการนำวิทยากรมา ถ่ายทอดให้กับผู้เรียนตามความสนใจ (Khongwitcharoendet, 2016) เป็นการศึกษากระบวนการถ่ายทอดการแสดงละครชาตรีสู่เด็ก

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการตีกลองปี่จ่าทำนองเพลงปี่จ่าของตำบลบ้านตู่

ฉาบ	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -	ฉ - ฉ -
โหม่ง	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม	- ม - ม
ส้องอูย	- - - -	- - - -	- - - -	- - - อ	- - - -	- - - -	- - - -	- - - อ
มือซ้าย	1 2 - -	1 2 - -	2 3 - -	1 2 3 - - -	1 2 - -	1 2 - -	2 3 - -	1 2 3 - - -
มือขวา	- - 4-	- - 4 -	- - 4-	- - 4 -	- - 4 -	- - 4 -	- - 4 -	- - 4 -
มือซ้าย	1 2 - -	1 2 - -	2 3 - -	1 2 3 - - -	2 2 2 2 - 2 -			
มือขวา	- - 4-	- - 4 -	- - 4-	- - 4 -	4 4 4 4 - 4 -			

ตารางที่ 2 ตัวอย่างจังหวะฟาดไม้แฉะของตำบลบ้านตู่

รัวไม้แฉะกลองหมายเลข 4	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-	ซ-ซ-
มือซ้าย	- 1 - -	- 2 - -	- 3 - -	- 4 - -	- 1 - -	- 2 - -	- 3 - -	- 4 - -
มือขวา	- - - 4	- - - 4	- - - 4	- - - 4	- - - 4	- - - 4	- - - 4	- - - 4

และเยาวชน รวมถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดของ ครูจารุวรรณ สุขสาคร ครูผู้ถ่ายทอดของคณะจงกลโปร่งน้ำใส ซึ่งมีรูปแบบการถ่ายทอดเฝ้ามองท่าทีร่วมกับการปลุกฝังค่านิยม และความเชื่อจากผู้ถ่ายทอดให้กับผู้รับการถ่ายทอด โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการถ่ายทอด คือ อายุและประสบการณ์ของผู้ถ่ายทอด ที่สามารถนำประสบการณ์ในการแสดง การเรียน การสอน สู่อุบัติการถ่ายทอดได้ ในส่วนของผู้รับการถ่ายทอด ต้องเป็นผู้ที่รักในศิลปะการแสดงละครชาตรี เป็น ผู้มีร่างกาย สมบูรณ์ มีสติปัญญาและอารมณ์ในการแสดง และพร้อมที่จะ พัฒนาด้านตนเองอยู่เสมอ

ระวีวรรณ วรรณวิไชย (Wanwichai, 2017) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดศิลปะการแสดงละครชาตรีโดยกลุ่มลูกกระนวด ที่รวมตัวกันขึ้นด้วยความสมัครใจ เครือข่ายละครชาตรีของกลุ่ม รวมถึงกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ของกลุ่มลูกกระนวด โดยการรวมกลุ่มดังกล่าวเกิดจากการรวมตัวของลูกหลานในชุมชนที่ ร่วมกันดำเนินงานด้านศิลปะการแสดงละครชาตรี เปรียบเสมือน ผืนระนาดที่เป็นปีกแผ่นไม้ขาดหาย การดำเนินงานดังกล่าวเกิด จากความสมัครใจและใช้เวลาว่างจากการเรียนมาดำเนินงาน ร่วมกัน และสร้างความร่วมมือกับองค์กรในชุมชนกลุ่มละคร ชาตรี คณะเบญจาศิษย์ฉลองศรี ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชน องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร และองค์กรภาครัฐ ร่วมกันในการ ถ่ายทอดการแสดงละครชาตรีแล้วจัดการแสดง ภายใต้การ สนับสนุนงบประมาณ ของ สสส. ทำให้พบปัญหาของชุมชนว่า ยังขาดการสนับสนุนและให้ความสนใจในศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่น โดยมีปัจจัยคือไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม มองว่าเป็น สิ่งที่ล้าหลัง รวมถึงการขาดผู้นำที่ให้ความสำคัญ ความแตกต่าง ระหว่างวัยในการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างเด็กซึ่งเป็นผู้รับการ ถ่ายทอดและผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ถ่ายทอด ทำให้เกิดการกระตุ้นใน การสร้างความสำคัญของคนในพื้นที่และการได้รับการสนับสนุน จากคนในชุมชนและองค์กรภาครัฐในการสร้างการดำรงอยู่ของ การแสดงละครชาตรีต่อไป

สถานการณ์ใหม่ ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

การพัฒนาด้านศิลปะการตีกลองปี่จ่าของกลุ่มเยาวชนใน ตำบลบ้านตู่ โดยใช้โรงเรียนพากกวีวิทยาคมเป็นศูนย์กลาง ในการส่งเสริมการแสดง ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ สภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตู่ ทำให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

พะเยาได้เล็งเห็นความสำคัญ และนำการแสดงกลองปี่จ่ามา เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านศิลปะการแสดงในงานมหรสพของ จังหวัดพะเยาให้เป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ การต้อนรับ รองนายก รัฐมนตรีในงานเวียนเทียนรอบกว๊านจังหวัดพะเยา พ.ศ. 2560 งานเปิดตลาดประชารัฐวัดป่าลานคำ จังหวัดพะเยา พ.ศ. 2560 งานเปิดตลาดวัฒนธรรม ถนนสายวัฒนธรรม ณ ท่าเรือโบราณ บ้านทุ่งกิว ตำบลบ้านตู่ งานมหรสพกลองปี่จ่า ล้านนาตะวันออก พ.ศ. 2561

การเรียบเรียงเพลงกลองปี่จ่าในทำนองกลองปี่จ่าจาก พื้นฐานการตีกลองของตำบลบ้านตู่ ทำให้เกิดการปรับทำนอง เพลงที่ง่ายต่อการศึกษา ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่เข้าใจได้ง่ายขึ้น สามารถนำไปแสดงในงานมหรสพตามวัตถุประสงค์ของแต่ละงาน ทำให้เครือข่ายกลองล้านนาจังหวัดพะเยาเกิดความสนใจ และ ศึกษาการตีกลองปี่จ่า รวมถึงรูปแบบการแสดง เป็นการกระจาย องค์ความรู้สู่กลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมกันทำงานต่อไป

การดำเนินงานถ่ายทอด แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ต่าง ๆ ของ กลุ่มผู้ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทำให้เกิดความสนใจใน การแสดงของนักแสดงกลุ่มอื่นที่ร่วมงานกันมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้องค์ความรู้ของตำบลบ้านตู่ได้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ ไปยังกลุ่มนักแสดงกลองในจังหวัดพะเยา ได้แก่ กลุ่มเยาวชน คุณธรรมวัดต้า่มอน ตำบลต้า อำเภอมอง เมือง จังหวัดพะเยา กลุ่ม เยาวชนคุณธรรมวัดธรรมิกการาม สบถียง ตำบลควน อำเภอบง จังหวัดพะเยา รวมทั้งผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้มาถ่ายทอดให้กับ นิสิตในรายวิชาศิลปะการแสดงลุ่มน้ำโขง หลักสูตรศิลปกรรม ศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่ง การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับกลุ่มนักแสดงการตีกลองล้านนา ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการตีกลองปี่จ่า และ เกิดกระบวนการทำงานเป็นเครือข่ายในปี พ.ศ. 2561 (ภาพที่ 4)

ทำนองและรูปแบบการตีกลองปี่จ่ามีรูปแบบการแสดงและ ทำนองเพลงกลองดังนี้

- 1) ขึ้นเพลงกลองด้วยวิธีการ “ตักหน้ากลอง”
- 2) บรรเลงเพลงกลองปี่จ่า พร้อมกับการพ้องท่ายลาย หรือ พ้องลายมองเชิง
- 3) ตีกลองสะบัดชัย ในทำนองเพลงสะบัดชัย
- 4) ตีกลองปี่จ่ารับกลองสะบัดชัย ด้วยทำนองเพลงสะบัดชัย หรือฟาดแล้
- 5) ตีกลองปี่จ่าและกลองสะบัดชัยพร้อมกัน ประกอบการ พ้องตาบ พ้องเชิง

ปัจจุบัน กลุ่มกลองของตำบลบ้านตู่อยู่ภายใต้การดูแล ของโรงเรียนพากกวีวิทยาคม โดยมีสภาวัฒนธรรมตำบลบ้านตู่ สนับสนุนการแสดง และจัดหางบประมาณเพื่อพัฒนาให้กลุ่ม

ภาพที่ 4 การดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มเครือข่ายกลองในจังหวัดพะเยา งานแปดเป็งไหว้สา พระเจ้าตนหลวง พ.ศ. 2561

เยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของตำบล โดยรับงานแสดงขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน รวมถึงเป็นวิทยากรถ่ายทอดการตีกลองให้กับเด็กและเยาวชนในตำบล โรงเรียนใกล้เคียง ซึ่งเยาวชนจะได้รับค่าตอบแทนจากการแสดง มีรายได้เสริมระหว่างเรียน นอกจากนี้ยังรับงานแสดงระดับจังหวัด และมีนายศักดิ์ดา สีทา เป็นครูผู้ควบคุมการแสดง ทั้งในการแสดงเดี่ยวและแสดงร่วมกับเครือข่ายกลองอย่างต่อเนื่อง

ผลกระทบและความยั่งยืน ของการเปลี่ยนแปลง

การขยายผลเพื่อให้เกิดความร่วมมือกับเครือข่ายที่ร่วมกันใช้เพลงกลองปู้จาซึ่งเป็นนวัตกรรมจากการดำเนินงานวิจัยนี้มาเป็นเพลงกลองหลัก เพื่อให้ผู้แสดงในแต่ละเครือข่ายได้นำมาแสดงร่วมกัน เกิดการขยายผลการเรียนรู้ระหว่างการทำงานร่วมกับเครือข่ายของตำบลบ้านต๋อน หน่วยงานภาครัฐ และกลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ ในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วยเครือข่ายกลุ่มเยาวชนวัดต้าม่อน อำเภอเมืองพะเยา กลุ่มเยาวชนวัดธรรมมิกการาม อำเภอปง

กลุ่มเยาวชนธรรมมิกการาม ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนอยู่ภายใต้การดูแลของพระครูปลัดสุวัฒนจริยคุณ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนคุณธรรม ของกระทรวงวัฒนธรรมที่ดำเนินงานด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม มีเพลงกลองปู้จาเป็นรูปแบบเฉพาะของตนเอง และนำเพลงกลองไปบรรเลง และบูรณาการให้สอดคล้องกับเพลงกลองที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนจนได้รับรางวัลชนะเลิศ ในการประกวดการตีกลองปู้จา ในงานมหกรรมกลองปู้จา ล้านนาตะวันออก เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 จัดโดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพะเยา ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรมในจังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ และจังหวัดเชียงราย

กลุ่มเยาวชนวัดต้าม่อน เป็นกลุ่มเยาวชนที่อยู่ภายใต้การดูแลของพระครูสุวัฒนสังฆโสภณ เจ้าคณะตำบลต้า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้รับการสืบทอดนวัตกรรมการตีกลองปู้จาและฝึกซ้อมเพื่อร่วมงานแสดงกับเครือข่าย เข้าร่วมประกวดการตีกลองปู้จาได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 และทำให้นักแสดงกลองปู้จาของกลุ่มได้รับคัดเลือกรับรางวัล วัฒนคุณาธร ประเภทเด็กและเยาวชน จากกระทรวงวัฒนธรรมเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2562

กลองปู้จายังทำหน้าที่เป็นรอยต่อระหว่างคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ให้เกิดความสัมพันธ์อันดีของชุมชน ทำให้องค์ความรู้ด้านศิลปะการแสดงชุมชนยังคงอยู่แต่มีการเปลี่ยนแปลงจากของเดิมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคมในปัจจุบัน ดังนั้นจึง

ต้องถูกถอดบทเรียนจากปราชญ์ชุมชนสู่กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ โดยอาศัยการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน และ ผู้วิจัย เพื่อให้เกิดผลของการเรียนรู้ สร้างการบูรณาการองค์ความรู้ ระหว่างปราชญ์ชุมชนและเยาวชน เพิ่มมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีค่ามากยิ่งขึ้น ทั้งการถอดบทเรียน การถ่ายทอดองค์ความรู้ การบูรณาการ การดำเนินงานดังกล่าวจึงต้องอาศัยการสนับสนุนของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด ตั้งแต่กระบวนการวางแผนในระดับผู้บริหาร กระบวนการประชาคมเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชน วางแผนการทำงานร่วมกับชุมชนและโรงเรียน นำไปสู่การดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ ร่วมกัน ระหว่างผู้รับการถ่ายทอด วิทยากรถ่ายทอด และผู้วิจัย ผลของการดำเนินงาน ส่งผลให้เกิดการส่งเสริมของชุมชนที่เป็นสิ่งสำคัญ การถ่ายทอดองค์ความรู้ขยายผลสู่เครือข่ายกลองล้านนาในจังหวัดพะเยา ทำให้ดำเนินงานร่วมกันในวงกลองขนาดใหญ่ นักแสดงจำนวน 100 คน ได้อย่างลงตัว ซึ่งสร้างความสามัคคีทำให้กลุ่มเยาวชน ได้รู้จักกัน กลุ่มครูและผู้ควบคุมการแสดงได้เรียนรู้สร้างความร่วมมือในการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นเรื่อง ความมีน้ำใจ ความสามัคคี ของคนทำงานร่วมกัน จนปัจจุบันทำให้

วงกลองปู่จาที่ได้มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยยังคงทำการแสดง ในรูปแบบคณะของตนเอง มีการพัฒนาและปรับปรุง สร้างสรรค์ การแสดงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญเกิดการถ่ายทอดจากรุ่นพี่สู่ รุ่นน้องของแต่ละคณะอย่างน่าภาคภูมิใจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณพระคุณเจ้าทุกรูปที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ขอขอบคุณหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้นำ ชุมชน กลุ่มปราชญ์ชุมชน และเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยกัน ด้วยความรักและห่วงหาพัน ขอบขอบคุณสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดพะเยาที่ได้ส่งเสริมการดำเนินงานในการจัดหาพื้นที่ในการแสดงให้กับเครือข่ายทุกคนอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ขอขอบคุณสภาวัฒนธรรม และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน และมหาวิทยาลัยพะเยา (สัญญาทุนเลขที่ RD60107) ที่สนับสนุนงบประมาณ

References

- Ban Toon Subdistrict Administrative Organization. (2016). General information of Ban Toon Subdistrict Administrative Organization. Retrieved October 11, 2019, from <http://www.baantoon.com/index.php?page=home&language=th>. (in Thai).
- Khongwitcharoendet, K. (2016). The process of Chatree Dram performance towards juveniles by local wisdom experts Jongkol Prongnamsai group, Art Pritas. *Journal Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandra Rajabhat University*, 4(2), 5–14. (in Thai).
- Promthep, O., Srisuantan, S., & Soopunyo, W. (2017). The learning and teaching process of local performing arts Nang Ta Lung in Songkha province. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 38(2), 623–635.
- Pooja Drum. (2018). *Knowledge of Lanna Puja drum*. Project: Promoting Lanna Tourism Kheeta Peri Northern Folkways Glorifying His Majesty King Maha Vajiralongkorn Bodindradebayavarangkun. Lampang: Lampang Provincial Cultural Bureau. (in Thai).
- Tapang, R. (2018). *Pooja Draum Muang Poo Kham Yao*. Proceeding of the 8th National Conference Phayao Research Conference, 25 – 26 January 2018. Phayao. (in Thai).
- Thongkham, C. (2018). The effectiveness of local folk Sor singing learning process for juveniles in Dongmada subdistrict, Maelao district, Chiang Rai province. *Area Based Development Research Journal*, 10(4), 261–269. (in Thai).
- Wanwichai, R. (2017). Wisdom of arts in local folk performing arts and cooperation of local cultural networks: A study of conservation of Lakhon Chatri Muang Petch. *Institute of Culture and Arts Journal*, 18(2), 98–106. (in Thai).